

НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ТЯЖКИМИ ФОРМАМИ СКОЛІОЗУ КРИЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРІЇ ОРТОПЕДАГОГІКИ

Костак К. А.

*здобувачка третього освітньо-наукового рівня вищої освіти
за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди*

Науковий керівник: Бондар В. І.
*доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член Національної академії педагогічних наук України,
професор кафедри спеціальної педагогіки
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна*

Пам'яті Дмитра Володимировича Шпачинського

Світова педагогічна спільнота активно працює в сфері пошуків нових стратегій та можливостей освіти й навчання кожної дитини, незалежно від наявності або відсутності в неї особливостей психофізичного розвитку. В цьому контексті особливе значення набуває ортопедагогіка – відносно нова наука, яка вивчає і застосовує методи та підходи до навчання дітей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату (ПФОРА).

Серед переліку ПФОРА тяжкі форми сколіозу є одними з найменш досліджених, але водночас одними з найважливіших в контексті рівноправного доступу до освіти кожної дитини. В Україні освіта дітей з такими особливостями фізичного розвитку має тривалу історію. В 1960-х роках масово відкриваються заклади освіти для дітей з порушеннями психофізичного розвитку, серед яких спеціальні школи інтернатного типу для дітей, хворих на сколіоз в Харкові, Києві, Черкасах та Львівській області.

Довгий історичний шлях має школа в м. Сокаль Львівської області [2], заснована в 1910 році як вчительська семінарія. Протягом свого існування заклад мав функції педліцею, педшколи, педучилища. В 1958 році навчально-матеріальне обладнання було передано школі-інтернату, у якій навчалися малозабезпечені діти з багатьох регіонів України і вже з 1968 заклад набув теперішнього статусу Сокальська санаторна школа-інтернат для дітей, хворих на сколіоз.

Харківський навчальний заклад був відкритий у 1961 році як інтернат для важковиховуваних дітей. У 1969 році його реорганізували в санаторну школу-інтернат, ставши науково-лікувальною базою для Харківського науково-дослідного інституту патології хребта і великих суглобів імені М. І. Ситенка.

Школа-інтернат в м. Києві, яка нині має назву «Загальноосвітня санаторна школа-інтернат №19», була здана в експлуатацію в 1960 році, з вересня 1968 року була перепрофільована в санаторну школу-інтернат для дітей, хворих на сколіоз. Закладом трималий час керував відомий в колах ортопедії вчений Георгій Олексійович Покиданов.

Перших учнів зустріла школа в м. Черкаси в 1961 році, в ній навчались, виховувались та здобували професію діти – сироти та діти, позбавлені батьківського піклування. В подальшому вона змінила спеціалізацію і почали навчатись діти із сколіозом. На сьогоднішній день це одна з найбільших шкіл-інтернатів в області, більшість дітей мають сколіоз 1 ступеню і одиниці 2 та 3 ступінь.

Всі ці заклади поєднує турбота й піклування про дітей з порушеннями опорно-рухового апарату і протягом своєї роботи всі заклади приділяють увагу охоронно-педагогічному режиму, лікувальній гімнастиці, обов'язковим є масаж, лікувальна фізкультура, регулярні фізкультпаузи. Лікування поєднується з навчанням: діти навчаються в певних положеннях (лежачи або сидячи), з використанням особливих ліжок, пристроїв, корсетів.

В сколіотичній хворобі прийнято виділяти 4 ступеня тяжкості. Переважна більшість літературних джерел присвячена профілактиці сколіозу або легким його ступеням. В даній публікації особливу увагу ми приділяємо найтяжчому зі ступенів – четвертому, який найбільше впливає на якість життя людини. При сколіозі четвертого ступеню кут відхилення хребта від вертикальної осі більше 50°, наявні значні деформації органів грудної клітини (в першу чергу серце та легені), що значно впливає на самопочуття й здоров'я людини і не може не вплинути на емоційний та психологічний стан особи. При створенні освітнього середовища й плануванні навчального процесу учнів з ПФОРА необхідний постійний медичний супровід та врахування і передбачення факторів, які можуть негативно вплинути та стан опорно-рухового апарату й викликати прогрес деформації хребта.

Забезпечення права на повноцінну освіту є важливим елементом створення справедливого та інклюзивного соціуму, де кожна дитина може розкрити свій потенціал і внести свій унікальний внесок у загальний прогрес. Дмитро Шпачинський – яскравий приклад людини з рідкісною й найтяжчою формою сколіозу (4 ступеню, як він сам акцентував на цьому увагу), який зміг реалізувати себе і здобути освіту

на всіх її рівнях, здійснював наукові пошуки і зрештою за покликом серця й вимогою обставин наважився радикально змінити професію, отримати освіту за іншим фахом і зайнятись улюбленою справою. Дмитро Володимирович проявив себе як активний сумлінний студент, і в подальшому успішно закінчив аспірантуру за спеціальністю 011 – освітні, педагогічні науки, темою його дослідження не випадково була обрана освіта учнів зі складними формами сколіозу, яка до цього була абсолютно недослідженою і потребує подальшого вивчення. Д. Шпачинським опубліковані матеріали про особливості психосоціальної адаптації учнів з ПФОРА [3, 4], в яких була акцентована увага на важливості ефективної психокорекційної допомоги дітям з фізичними порушеннями, цей напрямок корекційної роботи зараз тільки починає розвиватись під назвою «ортопсихологія» і являє собою окрему галузь ортопедагогіки.

Важливим кроком в розвитку корекційної освіти дітей з ПФОРА відзначаємо запровадження в 2010 році нової галузі спеціальної освіти – ортопедагогіки (науки про принципи, закономірності, зміст, методи і форми навчання та виховання дітей та дорослих з ПФОРА) у поєднанні з ортопсихологією та реабілітологією. І в тому ж році за ініціативи Шевцова А. Г. в НПУ імені М. П. Драгоманова була заснована кафедра ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології, яка щорічно готує кваліфікованих фахівців за спеціальністю «016. Спеціальна освіта (ортопедагогіка)» для подальшої розбудови вітчизняної системи освіти дітей з психофізичними порушеннями [2].

Висновки: історія ортопедагогіки має в собі цінний досвід практиків-педагогів шкіл інтернатного типу і варто розширювати інклюзивні практики, не втрачаючи надбань шкіл минулого. Використовувати й модернізувати безцінний досвід з урахуванням сучасних технічних можливостей і еволюції різних освітніх галузей. Важливо пам'ятати й враховувати необхідність психологічного супроводу учнів з ПФОРА протягом їхнього життя.

Література:

1. Сокальська загальноосвітня санаторна школа I-III ступенів, імені Т. Т. Шевченка. Історичні віхи нашого закладу. URL: http://sokal-internat.lvivsch.in.ua/pro_shkolu/istoriya_shkoli/
2. Шевцов А., Черненко Т. Історичні аспекти становлення системи виховання та навчання дітей із порушеннями функцій опорно-рухового апарату в Україні. *Актуальні проблеми ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології*. Зб. тез доп. III міжнар. наук.-практ. конф. Запоріжжя, 2019. С. 11–15.

3. Шпачинський Д. В. Формування соціальної мобільності та адаптації у дітей із порушеннями функції опорно-рухового апарату у структурі корекційної навчально-виховної та реабілітаційної роботи. *Використання ресурсів позашкільної освіти у процесі соціалізації дітей з особливими освітніми потребами*. 36. наук. праць. Харків, 2021. С. 193–196.

4. Шпачинський Д. В. Інклюзивне навчання як організаційно-педагогічна умова соціальної адаптації учнів з дитячим церебральним паралічем. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика*. Матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. Том 1 Харків, 2021. С. 169–172.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-357-9-92>

ВТІЛЕННЯ КЛАСИЧНИХ МУЗИЧНИХ ФОРМ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ДЖАЗОВІЙ КУЛЬТУРІ

Костандова Ю. В.

здобувачка першого року

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

кафедри музичного мистецтва та звукорежисури

Міжнародний гуманітарний університет;

викладач спеціалізації «Музичне мистецтво естради»

КЗ «Одеський фаховий коледж мистецтв імені К. Ф. Данькевича»

*Науковий керівник: **Каплун Т. М.***

кандидат мистецтвознавства, доцент,

завідувачка кафедри музичного мистецтва та звукорежисури

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Українська джазова культура, сповита багатовіковою традицією та національною спадщиною, вражає своєю неповторністю, унікальністю та прагненню до постійного творчого пошуку та експерименту. Джаз завжди був тісно пов'язаний з класичною музикою, але саме в українській джазовій культурі цей синтез набуває важливого значення. Саме цей процес об'єднання дає композиторам та виконавцям можливість створювати новий, унікальний «саунд», який визначає сучасність української джазової музики.